

Kartverket
Linn Winnæss-Karlsen

Deres ref.
11/03371-132

Vår ref.
19/295-8/LLH

Dato
18.11.2020

Aurskog-Høland kommune – navnesak 2019/204 – Tørrhardåsen/Tyrhalåsen mfl. – tilråding

I forbindelse med opprettelse av nye verneområder har Kartverket reist navnesak på en rekke navn i Aurskog-Høland kommune. Kommunen har gjennomført høringsrunde, og har sendt innkomne høringsuttalelser til Språkrådet. Kommunen har ikke avgitt egen uttalelse, men ber Kartverket om å legge vekt på uttalelsene som er kommet fra lokalt hold. Kommunen har på forespørsel gitt oss navn på noen informanter i saken som har bidratt med ytterligere opplysninger.

En del av navnene i saken ligger i Eidskog kommune. Eidskog kommune har ikke uttalt seg i saken, men for at ikke saksbehandlingen skal stoppe opp, gir vi tilråding for de navnene i saken som ikke ligger i Eidskog. Det vi si at navn 16-30 i skjemaet nedenfor ikke får tilråding i denne omgang.

Rømskog Historielag har ikke kommentert enkeltnavn i saken, men skriver «På Rømskog kaller vi "alle" vann for –tjenn eller –vann evt. –vannet eller –tjennet». Aurskog Historielag har bare kommentert navnet *Tørrhardåsen / Tyrhalåsen*. Viken fylkeskommune har ingen merknader i saken. Halfdan Pascal Kierulf har kommentert plasseringen av en del av navnene. Der han har merknader til skrivemåten, er dette ført inn i skjemaet nedenfor.

De aller fleste navnene i saken er naturnavn, og det er derfor lite opplysninger å finne i de kildene vi vanligvis bruker. Skrivemåten av de fleste navnene er likevel etter vårt syn uproblematisk, og mange av navnene er kun ført opp med ett skrivemåtealternativ på Kartverkets navneliste. Vi har derfor ikke grunnlagt de tilrådingene vi anser for å være selvfølgelig.

Nr.	Navn	Objekttype og evt. gnr/bnr	Høringsuttalelser, saksopplysninger og tilråding
1	Tørrhardåsen	Ås	Navnet utgår – vedtak ble gjort 8. april 2020.

	Tyrhalåsen		
2	Tørrhardåsmyra	Myr	Navnet utgår – vedtak ble gjort 8. april 2020.
3	Karihølen Karihølen	Høl	Høland Historielag foreslår skrivemåten «Karihølen da dette er et høi». Dersom denne opplysningen stemmer, er lokalitetstypen i SSR feil. Om navnet skal skrives <i>Karihølen</i> eller <i>Kariholet</i> avhenger av hvilken lokalitetstype som er rett. Eva Marie Gran (opplysning gitt per telefon) er sikker på uttalen /ka`rihøL'n/ (med kakuminal n). Det er navn på en liten pytt. Tilråding: Karihølen
4	Isbrumyra	Myr	H.P. Kierulf oppgir at <i>Isbrumyra</i> er riktig. Tilråding: Isbrumyra
5	Karustjenn Karusstjenn	Tjern	Herredsregisteret har fra Nordre og Søndre Høland registrert mange titalls navn som ender på /-kjenn/, men kun noen få i bestemt form. Fiskenavnet <i>karuss</i> har kun skrivemåte med dobbel s i dagens rettskrivning. Tilråding: Karusstjenn
6	Karustjennmåsan Karustjernmosen Karusstjennmåsan	Myr	Herredsregisteret har fra Nordre og Søndre Høland registrert uttalen /-måsan/, /-må:sån/ og /-måsqn/ i tilsvarende navn. Tilråding: Karusstjennmåsan , jf. navn nummer 5 og 77
7	Tollporttjennet Tollporttjernet Tollporttjenn	Tjern	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Tollporttjenn</i> . Navnet er ikke registrert i herredsregisteret, men se merknad til navneleddet –tjenn under navn nummer 5 ovenfor. Tilråding: Tollporttjenn
8	Promlia	Li	David Foss-Haneborg skriver at Promlia er rett. Johnny Holmen opplyser uttalen /promlia/ og sier at faren hans uttalte navnet slik, og at <i>prom</i> ble brukt om <i>pram</i> . Tilråding: Promlia
9	Promspanåsen	Ås	H.P. Kierulf oppgir i høringsuttalelsen at <i>Promspanåsen</i> er riktig. <i>Promspanåsen</i> kunne ingen av informantene, heller ikke Halvdan Kierulf, opplyse at de hadde hørt i muntlig tradisjon, men at det finnes på kart fra 1940-tallet. Leddet -span- i <i>Promspanåsen</i> kunne være <i>spann</i> , for eksempel spann til å øse ut vann fra prammen (<i>promspann</i>), men det blir en spekulasjon. Det er ikke noe vann i nærheten. Et lite brukt ord <i>span</i> 'spark' er neppe relevant her. Kartverket får avgjøre om det er grunnlag for å opprettholde navnet <i>Promspanåsen</i> , eller om det skal lagres som en usikker form og usikker tradisjon.

10	Stygglia	Li	David Foss-Haneborg skriver at Styggli er rett. H.P. Kierulf oppgir at Styggli er riktig. Tilråding: Styggli
11	Stygglibrenna	Haug	H.P. Kierulf oppgir at Stygglibrenna er riktig. Tilråding: Stygglibrenna
12	Stygglimyra	Myr	H.P. Kierulf oppgir at Stygglimyra er riktig. Tilråding: Stygglimyra
13	Trosterud	Gml. bos.plass	David Foss-Haneborg skriver at Trosterud er rett. Herredsregisteret har registrert uttalen /tros`tøru/. Tilråding: Trosterud
14	Trosterudknatten Knatten	Haug	David Foss-Haneborg skriver at Trosterudknatten/Knatten er rett. Herredsregisteret har registrert et navn Knatten /knat`t`n/ fra Aurskog-Høland, men det er uvisst om det gjelder dette navnet. Tilråding: Trosterudknatten eller Knatten
15	Skjølåa Sjølåa Sjelåen	Gård (2)	Ligger i Eidskog
16	Skjølåbråtan Sjelåbråten	Bruk (2/1)	Ligger i Eidskog
17	Skjølåa	Bruk (2/2)	Ligger i Eidskog
18	Skjølåsætra Sjelåsæterhytta	Fritidsbolig	Ligger i Eidskog
19	Skjølåsæteråsen Sjelåsæteråsen	Ås	Ligger i Eidskog
20	Sjelåsætertjennet Skjølåsætertjennet	Tjern	Ligger i Eidskog
21	Sjølungene Skjølungene	Gruppe av vann	Ligger i Eidskog og Aurskog-Høland
22	Kroksjølungen Krokksjølungen	Vann	Ligger i Eidskog og Aurskog-Høland
23	Mortsjølungen Mortskjølungen	Vann	Ligger i Eidskog
24	Mortsjølunglia	Li	Ligger i Eidskog
25	Langsjølungen Langskjølungen	Vann	Ligger i Eidskog og Aurskog-Høland
26	Langsjølungmyra	Myr	
27	Skjølungen Store Skjølungen Sjølungen	Tjern	Ligger i Eidskog
28	Skjølungen	Gml. bos.plass	Ligger i Eidskog
29	Vesle Skjølungen	Tjern	Ligger i Eidskog. Annet navn på Gammelsætertjennet.
30	Skjølungmyra	Myr	Ligger i Eidskog
31	Sterkerudsteinen	Stein	H.P. Kierulf oppgir at <i>Sterkerudsteinen</i> er riktig.

			<u>Tilråding:</u> Sterkerudsteinen
32	Sterkerudtangen	Fritidsbolig	<u>Tilråding:</u> Sterkerudtangen
33	Sterkerudtangen	Bruk (168/84)	Herredsregisteret har registrert /stär`køru(tangøn)/. <u>Tilråding:</u> Sterkerudtangen
34	Sterkerudsaga	Annen kult.det.	<u>Tilråding:</u> Sterkerudsaga
35	Sterkerudmyra	Myr	H.P. Kierulf oppgir at Sterkerudmyra er riktig. <u>Tilråding:</u> Sterkerudmyra
36	Kolmotjennet Kolmotjernet Kolmotjern	Tjern	H.P. Kierulf oppgir at <i>Kolmotjern</i> er riktig. Herredsregisteret (1948-58) har registrert uttalen /kø`Lmøkjenn/ og merknaden «Her har vært kullbrenning i gamle dager». Det er også et arkiv kort med uttalen /ko:l`møkjenn/. <u>Tilråding:</u> Kolmotjenn, -tjenn jf. navn nummer 5 ovenfor. <i>Kol-</i> i samsvar med rettskrivningen.
37	Kolmoåsen	Haug	H.P. Kierulf oppgir at <i>Kolmoåsen</i> er riktig. <u>Tilråding:</u> Kolmoåsen
38	Rishagen Rishaga	Gml. bos.plass	David Foss-Haneborg har ført opp formen <i>Rishagan</i> . Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Rishagen</i> (men nevner <i>Rishagan</i> i tlf. 3.11.20). Herredsregisteret (1941) har registrert uttalen /ri`shaga/. <u>Tilråding:</u> Rishagan
39	Rishagåsen	Haug	<u>Tilråding:</u> Rishagåsen
40	Kjellehagen Kjellehagan	Utmark	Saken gjelder bare skrivemåten av etterleddet. David Foss-Haneborg skriver at <i>Kjellehagan</i> er rett. Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Kjellehagan</i> . Herredsregisteret har registrert syv-åtte /-hagan/ i Aurskog-Høland, Nordre Høland og Søndre Høland, og tre /-haga/. Høres ut til at /-hagan/ er innarbeidet. <i>Kjelle</i> komme av <i>kjelde</i> f., men er innarbeidet som <i>Kjelle</i> , som også svarer til uttalen. <u>Tilråding:</u> Kjellehagan
41	Barkull Barkul	Gml. bos.plass	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Barkull</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert uttalen /barr`kull/ og merknaden «betydning: barskog, kul». Jf. ellers svensk <i>kulle</i> 'haug', men trenger ikke være det samme. I Telemark finnes formen <i>kull</i> som sideform til <i>koll</i> 'kolle'. Navnet er ikke sikkert forklart. Neppe av bar 'snau' og kull(e). Medlem i historielaget i Setskog, Svein Heggedal, er sikker på at det er tradisjon for /bar`kull/, og at navnet er brukt om en liten, markert høydeformasjon. <u>Tilråding:</u> Barkull Subsidiært kunne Barkullen aksepteres etter uttaleopplysningene i herredsregisteret.

42	Vassberga	Annen terr.det.	David Foss-Haneborg skriver at <i>Vassberga</i> er rett. Tilråding: Vassberga
43	Fittsprettmyra	Myr	David Foss-Haneborg skriver at <i>Fittsprettmyra</i> er rett. H.P. Kierulf oppgir at <i>Fittsprettmyra</i> er riktig. Tilråding: Fittsprettmyra
44	Fittsprettåsen	Ås	H.P. Kierulf oppgir at <i>Fittsprettåsen</i> er riktig. Tilråding: Fittsprettåsen
45	Tippøgda	Haug	H.P. Kierulf oppgir at <i>Tippøgda</i> er riktig. Tilråding: Tippøgda
46	Lyuholen	Gml. bos.plass	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Lyuholen</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert navnet i sammensetningen /ly:ˈho:lbärjə/, med merknaden «Ladeholen, nedlagt plass, nå under Eidet». <i>Lyu-</i> svarer til en janningsform av løe, og med tanke på at skrivemåten ikke bør tildekke innholdet, ville <i>Lyuholen</i> være den beste skrivemåten. Imidlertid synes bindevokalen å ha falt bort i uttalen nå. Tilråding: Primært Lyuholen, sekundært Lyuholen
47	Koia Køya	Gml. bos.plass	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Køya</i> i samsvar med uttalen. Her er det utvilsomt tale om en bygning og ikke <i>køye</i> (sengeplass). (<i>Tømmer</i>) <i>koie</i> er et nedertysk lånord og skrives med <i>oi</i> (jf. Bokmålsordboka) Tilråding: Koia
48	Merraåsen	Ås	H.P. Kierulf oppgir at <i>Merraåsen</i> er riktig. Tilråding: Merraåsen
49	Fossen	Gml. bos.plass	Herredsregisteret (1941) har registrert navnet <i>Fossen</i> /fɔˈssən/ i Aurskog-Høland, men det er uvisst om det er dette navnet. Skrivemåten er uansett uproblematisk. Tilråding: Fossen
50	Holtemyr	Myr	H.P. Kierulf oppgir i høringsuttalelsen at <i>Holtemyr</i> er riktig. Navnet er ikke registrert i herredsregisteret, men tilsvarende navn i Aurskog-Høland har bestemt form /-myra/. Bekreftet av H.P. Kierulf tlf. 3.11.20 Tilråding: Holtemyra
51	Holtemyråsen	Ås	H.P. Kierulf oppgir at Holtemyråsen (Østre H. og Vestre H.) er riktig. Tilråding: Holtemyråsen
52	Østre Holtemyrås	Ås	Tilråding: Østre Holtemyråsen

	Østre Holtemyråsen Holtemyråsen		
53	Vestre Holtemyrås Vestre Holtemyråsen	Ås	<u>Tilråding:</u> Vestre Holtemyråsen
54	Sørmyra	Myr	<u>Tilråding:</u> Sørmyra
55	Sagstua Sagstuen	Gml. bos.plass	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Sagstua</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert uttalen /sakk`stua/ med merknaden «nedlagt hpl., nå under Eidet». <u>Tilråding:</u> Sagstua
56	Runnemyra Rundemyra	Myr	Ut fra kartet er dette en heller lang enn rund myr, men hvis navnet er overlevert slik, bør det godtas. Ordet <i>runn(e)</i> ‘busk, kratt, treklynge’ kunne være et mulig opphav, men her taler det meste for <i>Rundemyra</i> . Det finnes nok kratt på myrlende, men det er vel ikke noen fremtredende egenskap. Når vi er usikre på opphavet, tyr en gjerne til den mer ortofone skrivemåten. Her vil vi likevel primært tilrå <i>Rundemyra</i> . <u>Tilråding:</u> Rundemyra
57	Runddelen Rundelen	Høyde	David Foss-Haneborg har markert formen <i>Runddelen</i> , og oppgir beliggenheten «Ved tårnet (telehuset) linken». Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Runddelen</i> . Navnet er registrert på to arkivkort i herredsregisteret, men uten uttaleopplysninger. På det ene kortet står det at navnet er ukjent av hjemmelsmannen. Usikkert om navnet er sammensatt av rund- og -del. I Norsk ordbok er <i>rundel</i> m. oppført m.a. med betydningen ‘rund, flat stein’. Denne betydningen gir best mening som ledd i stedsnavn. <u>Tilråding:</u> Runddelen
58	Østre Rundeldal Østre Runddaldalen	Dal	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Østre Runddelen</i> . <u>Tilråding:</u> Østre Rundeldalen (jf. forrige)
59	Vestre Rundeldal Vestre Runddaldalen	Dal	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Vestre Runddelen</i> . <u>Tilråding:</u> Vestre Rundeldalen (jf. ovenfor)
60	Åmotfossen	Foss	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Åmotfossen</i> i samsvar med uttalen. Kunne også vente <i>Åmots-</i> i dette navnet. <u>Tilråding:</u> Åmotfossen
61	Nyork	Annen kult.det.	David Foss-Haneborg skriver at <i>Nyork</i> er rett. H.P. Kierulf oppgir at navnet er en oppkalling etter New York. Herredsregisteret har registrert uttalen /ny:´jårk/. <u>Tilråding:</u> Nyork

62	Grønvika	Vik	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Grønvika</i> . Tilsvarende navn i herredsregisteret har uttalen /grønn-/. Ut fra rettskrivningen er både <i>Grønvika</i> og <i>Grønnvika</i> mulige skrivemåter, men uttalen tilsier skrivemåten <i>Grønnvika</i> . Vi tilrår derfor primært denne skrivemåten. Argumentet for å skrive forleddet med enkel n (Grøn-) ville styrkes dersom det er sterk tradisjon for denne skrivemåten i området. Tilråding: Primært Grønnvika , subsidiært Grønvika
63	Grønvik	Bruk (138/5 og 10)	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Grønvik</i> . I <i>Norske Gaardnavne</i> har bnr 5 uttalen /grø'nnvik/. I matrikkelen fra 1904 og i matrikkelutkastet fra 1950 er bnr 5 og 10 skrevet <i>Grønvik</i> . Tilråding: Primært Grønnvik , subsidiært Grønvik
64	Østre Grønvik	Bruk (138/49)	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Østre Grønvik</i> . Tilråding: Primært Østre Grønnvik , subsidiært Østre Grønvik
65	Grønvik	Bruk (138/54)	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Grønvik</i> . Konstruksjonen Grøn(n)vik Tilråding: Primært Grønnvik , subsidiært Grønvik
66	Grønvik skog	Bruk (138/60)	Høland Historielag foreslår skrivemåten <i>Grønvik skog</i> . Tilråding: Primært Grønnvikskogen , subsidiært Grønvikskogen
67	Fjellbuvannet Fjellbuvatnet Fjellbutjenn Fjellbutjern Fjellbusjøen	Tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Fjellbuvannet</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert uttalen /fjell`buvannø/. På et annet arkivkort med oppslagsformen Fjeldbusjøen står det «i dagligtalen brukes bare /fjell`bu/». Tilråding: Fjellbuvannet
68	Fjellbutjern	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Fjellbuvannet</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Fjellbuvannet
69	Østre Fjellbudølpa Østre Fjellbudulpen	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Østre Fjellbudrøplene</i> i samsvar med uttalen. Denne uttaleopplysningen reflekterer visstnok en nyere form, noe ord ”-drøplene” har vi ikke funnet i ordbøkene. Derimot er hunkjønnordet <i>dølp</i> (jf. <i>dolp</i> , <i>dulp</i>) registrert om fordypning i jorden. Jon Magne Malnes opplyser /drøplene/, /fjellbudrøplene/ om noen småpytter. Ordet er i slekt med <i>dråpe</i> . Mellomnedertysk har <i>dropel</i> med samme betydning. Tilråding: Østre Fjellbudrøplene
70	Fjellbusteinen	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Fjellbustein</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Fjellbustein , jf. uttalelsen fra historielaget
71	Fjellbudulpene Fjellbudølpene	Gruppe av tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Fjellbudrøplene</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Fjellbudrøplene
72	Grindtjenn Grindtjern	Tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Grindtjenn</i> i samsvar med uttalen.

	Grindtjernsvadet		Tilråding: Grindtjenn i samsvar med opplysningen fra historielaget
73	Grindtjern Grindtjernsvaet Grindtjernsvadet	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Grindtjenn</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Grindtjenn i samsvar med opplysningen fra historielaget
74	Holmtjenn Holmtjern Holmetjern	Tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Holmtjenn</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert uttalen /hœLm`kjenn/ i Setskog. Tilråding: Holmtjenn i samsvar med uttalen og uttalelsen fra historielaget.
75	Holmetjern	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Holmtjenn</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Holmtjenn i samsvar med uttalen og uttalelsen fra historielaget.
76	Høneheia	Hei	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Høneheia</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Høneheia
77	Høneheimåsan Høneheimosen	Myr	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Høneheimåsan</i> i samsvar med uttalen. En av informantene opplyser at uttalen -måsån (jf. uttaleopplysningene for navn nummer 5 ovenfor) ikke er brukt lenger. Tilråding: Høneheimåsan
78	Høneheitjenna Høneheitjerna	Tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Høneheitjenna</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Høneheitjenna
79	Høneheirøysa	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Høneheirøysa</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Høneheirøysa
80	Langebekk	Bekk	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Langebekk</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert uttalen /lang`əbœkk/ med merknaden «nedlagt plass». Tilråding: Langebekk i samsvar med uttalen og uttalelsen fra historielaget.
81	Langebekk	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Langebekk</i> i samsvar med uttalen. Tilråding: Langebekk i samsvar med uttalen og uttalelsen fra historielaget.
82	Krokvannet Krokvatnet	Tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Krokvannet</i> i samsvar med uttalen. Herredsregisteret har registrert uttalene /kro`kvannø/ og /kro:k`vanna/.

			<u>Tilråding:</u> Krokvannet i samsvar med uttalen og uttalelsen fra historielaget. Dersom det også skal fastsettes en flertallsform, tilrår vi Krokvanna i samsvar med uttalen.
83	Vesle Krokvatnet Vesle Krokvannet	Tjern	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Vesle Krokvannet</i> i samsvar med uttalen. <u>Tilråding:</u> Vesle Krokvannet
84	Lille Krokvatnet	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Vesle Krokvannet</i> i samsvar med uttalen. <u>Tilråding:</u> Vesle Krokvannet
85	Krokvatnet	Grensemerke	Setskog historielag foreslår skrivemåten <i>Krokvannet</i> i samsvar med uttalen. <u>Tilråding:</u> Krokvannet

Vennlig hilsen

Botolv Helleland
navnekonsulent

Daniel Gusfre Ims
seksjonssjef

Line Lysaker Heinesen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:

Kartverket